

SLUŽBENO OBRAZLOŽENJE NAGRADE „GRIGOR VITEZ“ ZA 2023. GODINU

O KNJIŽEVNOJ PRODUKCIJI U 2023. GODINI

Pred stručno povjerenstvo Nagrade „Grigor Vitez“ za 2023. godinu postavljen je nimalo lak zadatak: procijeniti 111 naslova pristiglih na natječaj, izabrati naslove za uži krug, usuglasiti se oko knjiga koje ulaze u uži izbor, a potom se dogovoriti i oko nagrade. S obzirom da je stručno povjerenstvo sastavljeno od stručnjaka iz različitih područja – od umjetnika koji pišu i ilustriraju dječje knjige, do onih koji ih procjenjuju, preporučuju i analiziraju – za izvršavanje ovih zadataka bio je nužan timski rad, suradnja i uvažavanje. A zahvaljujući upravo takvome Povjerenstvu, gotovo sve odluke donesene su jednoglasno.

Funkcija stručnog povjerenstva sastavljenog upravo na ovaj način bila je osigurati objektivnost, nepristranost i obuhvatnost procjene fenomena kao što je to dječja knjiga. Svjesno odgovornosti, Povjerenstvo je prihvatilo svoju zadaću izabrati najbolje. U današnjem vremenu svojevrsne hiperprodukcije dječjih knjiga to i jest jedna od funkcija nagrađivanja – izvršiti probir kvalitetnih knjiga iz velikog mnoštva naslova. Vođeno visokim estetskim kriterijima, Povjerenstvu je bilo važno istaknuti originalnost djela kao i njegovu zaokruženost, neposrednost izričaja i sposobnost da dopre do čitatelja.

Prilikom dodjeljivanja nagrade za najbolji tekst otegotna okolnost bila je cjelokupnu produkciju koja uključuje različite književne rodove i vrste svesti na istu, usporednu, razinu. Nadalje, poseban izazov donijele su slikovnice. Unatoč tome što se Nagrada „Grigor Vitez“ dodjeljuje i za tekst i za ilustracije, slikovnicu je nemoguće shvatiti i razmatrati odvajanjem teksta od ilustracija. A u prošlogodišnjoj produkciji slikovnica zamijećen je velik broj umjetnički neujednačenih rješenja u kojima umjetnički doprinos autora teksta nije pratio umjetnički

doprinosa ilustratora i obrnuto. Nagrađene ilustracije uz visoko vrednovan likovni doprinos odlično sudjeluju u pripovijedanju.

Međutim, u korist slikovnici svakako se treba istaknuti da su slikovnice najčešće najljepše knjige u formalnome smislu. Naime, uočava se poprilično velika nebriga izdavača o kvaliteti uveza, papira, veličini fonta i margina, a potom i korištenih omotnih ilustracija u kojima se prečesto priklanja jednostavnijim, generičkim rješenjima umjesto ulaganja u privlačnu i autorsku ilustraciju. Rezultat takvog tretmana je podcjenjujući odnos prema tekstu i nesvjesnost da i oprema knjige itekako sudjeluje u procjeni cijele publikacije. Propusti su možda najuočljiviji u djelima objavljenima u vlastitoj nakladi, međutim najveće zamjerke upućuju se etabliranim nakladnicima koji bi trebali imati veći senzibilitet za kvalitetu knjige.

Povjerenstvo također snažno apelira na važnost uredničke intervencije u procesu objavljivanja knjige. Među knjigama iz prošlogodišnje produkcije postoje primjeri u kojima nailazimo propuste na različitim razinama, od tipfelera preko pripovjednih nekoherentnosti i narušavanja pripovjedne logike pa sve do potpuno neprimjerenog formata knjige koji čitatelju daje posve pogrešni ključ čitanja. Sve navedeno odaje dojam organizirane djelatnosti koja se rukovodi povećanjem produkcije zanemarujući pritom svoj ciljni produkt, samu knjigu i njezinu kvalitetu.

Tematsku živost prošlogodišnje produkcije čine dvije distopijske priče koje progovaraju o neželjenim smjerovima razvoja našega društva, animalističke teme s neobičnim, netipičnim protagonistima, izleti u prošlost, znanost te visoka fantastika. I dalje su najprisutnije teme svakidašnjice s kojima se čitatelji najlakše poistovjećuju, a unutar kojih se progovara i o tabu temama. Uočavaju se djela pisana s naglašenom izvanknjiževnom svrhom, a nastavlja se i trend tzv. *celebrity* autorstva dječjih knjiga. Teme prate aktualne društvene fokuse pa se djeci progovara o empatiji, inkluziji, samopoštovanju, brizi za životinje, seksualnosti, invaliditetu, nasilju, starosti, bolesti ili ovisnosti, uključujući i onu o ekranima. Međutim, nerijetko se događa da je upravo svrhovitost primarna odlika teksta, a zanemaruje se umjetnost riječi. Nedostatak tog balansa između književnog i odgojnog prati dječju književnost od samih njezinih početaka i zbog toga ju se često obscenjuje. Sukladno tome, podcijenjeni su potom i dječji pisci jer bez nedostatka filtera prilikom objavljivanja knjiga nekad nije potrebno imati ni dobru ideju, a ni umješnost pisanja, što u konačnici dovodi do zaključka da je dječja

književnost manje vrijedna, lakša, trivijalna, popularna, dječji pisci su neuspjeli pisci, a djeca ne vole čitati. Naravno, ništa od navedenog nije istina. Povjerenstvo je čvrsto uvjereni u kvalitete hrvatske dječje književnosti, ali svi dionici zajedno, s boljim probirom, boljom opremom i kontinuiranom kritikom dječje književnosti trebamo poraditi na njezinu statusu.

UŽI IZBOR NAGRADE ZA KNJIŽEVNI TEKST I ILUSTRACIJU U 2023. GODINE

Nakon pažljivog čitanja i razmatranja knjiga djela u užu izbor za nagradu za književni tekst i ilustraciju Povjerenstvo je uvrstilo ukupno 18 naslova (abecednim redom autora):

- Andrijana Grgičević: ***Dragi Ja iz prošlosti, platit ćeš mi za ovo!***. Zagreb: Ibis grafika
- Daniil Harms: ***Prvo i drugo***, ilustrirao Tomislav Torjanac. Zagreb: Petrine knjige
- Nena Lončar: ***Neandertalac u trapericama***. Krapina: Kreativna kuća
- Sanja Lovrenčić: ***U pariškom ateljeu Jurja Plančića***, ilustrirao Dominik Vuković.
Zagreb: Mala zvona
- Ines Marciuš Kruljac: ***Divlja svinja ide na more***, ilustrirala Jasmina Kosanović. Zagreb: Mozaik knjiga
- Stanislav Marijanović: ***Dobar dan***. Zagreb: Sipar
- Nataša Ozmec: ***Mi smo prijateljice: Tako i Treba***, ilustrirala Ana Salopek. Zagreb: Planetopija
- Zoran Pongrašić: ***Kuja za vješanje***. Zagreb: Knjiga u centru
- Zoran Pongrašić: ***Moja prabaka ima dečka***, ilustrirala Nina Ivanović. Zagreb: Knjiga u centru
- Zoran Pongrašić: ***Pas iz kartonske kutije***, ilustrirala Maja Biondić. Zagreb: Knjiga u centru
- Tanja Radović: ***Kako je Dobroslav išao srcem***, ilustrirao Tomislav Tomić. Zagreb: Sipar
- Igor Rajki: ***Tminice***, ilustrirala Klasja Habjan. Zagreb: Mala zvona
- Ana Salopek: ***Čuvarica stabla***. Zagreb: Knjiga u centru
- Roman Simić: ***Jura i klupko laži***, ilustrirao Manuel Šumberac. Zagreb: Profil
- Ivana Šojat: ***Po zidovima crtam drveće***. Zagreb: Naklada Ljevak
- Jasminka Tihi-Stepanić: ***Dan kada sam ubrala cvijet***. Zagreb: Naklada Ljevak
- Nina Vađić: ***Poseban dar***, ilustrirala Ana Kadić. Zagreb: Sretno srce

- Ljiljana Vidović: *Izvrnuto naglavačke zbrda-zdola naopačke*. Zagreb: HDKDM

1. OBRAZLOŽENJE NAGRADE ZA KNJIŽEVNI TEKST U 2023. GODINI

a) NAGRADA „GRIGOR VITEZ“ ZA KNJIŽEVNI TEKST ZA DJECU U 2023. GODINI

Stručno povjerenstvo je odlučilo da se Nagrada “Grigor Vitez” za književni tekst za djecu za 2023. godinu dodjeli **Andrijani Grgičević** za tekst u romanu *Dragi ja iz prošlosti, platit ćeš mi za ovo!* (Ibis grafika, Zagreb).

Introspektivni roman za djecu Andrijane Grgičević pisan u formi dnevnika donosi veliku svježinu u novijoj hrvatskoj dječjoj književnosti, kako zbog same priče tako i zbog ilustracija kojima djelo poprima formu grafičkog romana, danas iznimno popularnog i važnog u poticanju čitanja kod djece i mladih. Autorica iznosi životnu priču bezimenog dječaka koja nije idilična, no ispričana je velikom lakoćom i zaigranošću. U romanu se isprepliću motivi tradicionalnog dječjeg romana koje karakteriziraju zanimljivosti dječjeg života u kojem obitelj igra važnu ulogu te motivi modernog romana, kad tematika iz čisto zaigrane i pustolovne prelazi u socijalno-psihološku zbog kriminalnih radnji ili problema unutar obitelji (otac u pritvoru, sastanci s psihologom). Naime, dječaku čije ime ne znamo život se uvelike promijeni nakon što mu otac završi u pritvoru zbog tuđeg kriminalnog djela koje je zapravo “kriminalno” u najmanjoj mogućoj mjeri. U pokušaju nošenja s novom životnom situacijom i bezbroj uputa o odgoju djece i učenju koje prima od drugih, mama iznosi ideju o pisanju pisama sebi u budućnosti. No, dječak odluči pisati sebi pisma u prošlosti, osvrćući se na svoje odluke i svađajući se sam sa sobom. U nizanju događaja pratimo obiteljske situacije, prve ljubavi, probleme sa školom, dogodovštine s naizgled strašnim susjedima. Likovi koje susrećemo jasno su okarakterizirani i svatko ima važnu ulogu u ovoj životnoj priči. Upoznajemo prvu simpatiju Dominu, znatiželjnog i rječitog susjeda koji postane važna karika u otkrivanju pravog počinitelja zlodjela kao i prijatelja Luku koji je jedini odani, pravi prijatelj. Uz realistični prikaz svakodnevice jednog dječaka, autorica vješto upliće i maštovite motive spominjući izradu vremeplova te mogućnost *povrata krivo izabranih odluka* što nas vraća u bezbrižno djetinjstvo ispunjeno maštanjem o nemogućem. Pouka priče jasno je istaknuta na samom kraju romana kad nas dječak podsjeća da je ljudski griješiti i da na greškama puno možemo naučiti.

Priču prate odlične ilustracije belgijskog ilustratora i autora Wouta Melvina Schildermansa poznatog po romanima *Kamp Bravo*, *Mamut*, *Ono s Leom* te se naizgled neobična kombinacija boja lijepo upotpunjuje s tekstom koji je pisan u istim tonovima.

Jednostavni izrazi, humor i izazovne životne situacije upakirane u vrckavu priču zaigranog dječaka dobitna su kombinacija za čitanje u jednom dahu.

b) NAGRADA „GRIGOR VITEZ“ ZA KNJIŽEVNI TEKST ZA MLADEŽ U 2023. GODINI

Stručno povjerenstvo je odlučilo da se Nagrada “Grigor Vitez” za književni tekst za mladež za 2023. godinu dodjeli **Zoranu Pongrašiću** za tekst u romanu *Kuja za vješanje* (Knjiga u centru, Zagreb).

Poznato je da knjigu ne treba suditi prema koricama, ali u slučaju ovoga romana i korice, odnosno cijeli peritekst, imaju važan udio u privlačenju čitatelja. Sve izvanjske karakteristike knjige upućuje na intrigantan sadržaj: počevši od korica na kojima dominira crna boja, preko trake upozorenja o scenama nasilja prisutnima u romanu pa sve do naslova koji se dvosmislenošću poigrava asocijacijama čitatelja i poziva ga na uranjanje u tekst. A čitanje zatim doista postaje uranjanje jer priča ovoga romana obuzima čitatelja poput vode, i to hladne, koja zaustavlja dah i koči sva čula u percepciji bilo čega osim hladnoće dok se ona uvlači u tijelo i poput jeze prožima cijeli organizam. Upravo ovaj osjećaj predstavlja najveću snagu ove knjige: Zoran Pongrašić postiže kod čitatelja visoki stupanj imerzije u priču održavajući interes od početka do kraja romana na iznimno visokoj razini.

Teme koje obrađuje ovaj roman provokativne su, ali autor odlazi i korak dalje. Njihova brojnost, istovremenost i brutalna ogoljenost zastrašujuće su. To, s jedne strane, kod mladog čitatelja izaziva bliskost s preplavljujućim osjećajima i mnoštvom pitanja u trenucima kad se od njih očekuju odgovori, a s druge strane, za odraslog čitatelja ovaj roman graniči sa žanrom horora. Progovorivši o nasilju na eksplicitan način, suočavajući junakinju romana s višestrukim seksualnim, fizičkim i verbalnim nasiljem te izloživši ju da se potpuno bespomoćna, bez pomoći odrasle osobe, snage, mogućnosti i mehanizama za samoobranu suočava s problemima, autor oslikava surovu stvarnost s kojom se, nažalost, prevelik broj mladih danas može poistovjetiti.

Iako radnja romana traje tri dana, zbivanja u pripovjednoj sadašnjosti ispresjecana su brojnim retrospekcijama i unutarnjim monolozima koji nam otkrivaju daleko više o životu glavne junakinje, četrnaestogodišnje Branimire. Nesigurna i usamljena Branimira u ovome svijetu teško pronalazi svoje mjesto i vlastiti izričaj. Toksično prijateljstvo, predrasude (koje i sama stvara), seksualna preispitivanja i anksioznost učinili su ju oblim, iznijansiranim i vrlo uvjerljivim likom koji gotovo da svojoj pristojnosti može „zahvaliti“ na svim ružnim situacijama kojima je bila izložena. Međutim, upravo pristojnost, suosjećajnost i empatičnost koju je djevojka sačuvala u svom pankerskome liku pokazat će se vrijednostima koje pobjeđuju zlo.

Unatoč svemu, iz romana se probija blaga nota humora koji nam svima život čini podnošljivijim. Međutim, ovaj nas roman upozorava da je taj okrutni svijet u koji mladi ulaze naša tvorevina, da su ga naše generacije tako oblikovale i nije se lako suočiti s takvim činjenicama. No, još je besmislenije zatvarati oči pred njima. Još uvijek imamo mogućnost da nešto promijenimo, da djelujemo barem na ono što je u našem dosegu. Početak promjene možda leži baš u čitanju ovakvih romana.

2. OBRAZLOŽENJE NAGRADE ZA ILUSTRACIJU U 2023. GODINI

a) NAGRADA „GRIGOR VITEZ“ ZA ILUSTRACIJU ZA MLAĐU DOB DJECE U 2023. GODINI

Jednoglasno je odlučeno da se Nagrada "Grigor Vitez" za ilustraciju za djecu mlađe dobi u 2023. godini dodjeli **Maji Biondić** za ilustracije u slikovnici *Pas iz kartonske kutije* (tekst: Zoran Pongrašić, Knjiga u centru, Zagreb).

Maja Biondić rođena je 1991. godine u Rijeci. Diplomirala je ilustraciju na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Prethodno je završila je Školu primijenjene umjetnosti u Rijeci i preddiplomski studij modnog dizajna na Tekstilno-tehnološkom fakultetu u Zagrebu. Aktivno se bavi ilustracijom i grafičkim dizajnom. Izlagala je na brojnim izložbama, a neke od njih su: Oni23 - izložba ilustracija za dobrotvorni art kalendar, Botaničar, Zagreb, 2022., Startanje - umjetnička platforma mladih afirmiranih umjetnika, Tvrdča, Osijek, 2021., Starter 4 - izložba nagrađenih studenata odsjeka za vizualne i medijske umjetnosti, Knifer, Osijek, 2020., Create the Change - galerija Kazamat, Osijek, 2019., Knjige naših ulica - Etnografski muzej, Zagreb, 2019., Exhibition of the international workshop of art ceramics, Galerija Waldinger, Osijek, 2019.

Maja Biondić izgradila je individualan likovni rukopis kojim vrlo vješto interpretira širok dijapazon motiva i sadržaja, a suvereno vladanje materijom iznimno je došlo do izražaja u slikovnici *Pas iz kartonske kutije*. Divna i poučna priča o predrasudama, nerazumijevanju,

ljubavi, dostojanstvu i sramu utjelovljena je u pročišćenim i upečatljivim ilustracijama Maje Biondić koje su ostvarile izvrsnu dinamiku s tekstom. Ističe se narativna vrijednost odnosno kvaliteta pričanja priče putem ilustracija koje definira specifičan, prepoznatljiv i pitki likovni stil autorice koji se vrlo brzo "uvuče pod kožu" čitatelja/gledatelja. Ostvaren je prirodni suživot ilustracije i teksta pri čemu niti jedan segment ne dominira, već se međusobno nadopunjuju u cjelovit i zaokružen sadržaj.

Posebno se ističe izvanredna minimalistička ilustracija na naslovnici koja na pročišćen, karakteran i topao način sažima ključnu priču o ljubavi i razumijevanju. Kvalitetan prijelom publikacije doprinosi izgradnji sustava vrijednosti prema estetici vizualnog djela prije svega kvalitetnom ilustracijom autorice koja prirodno osjeća tekst te ravnopravnim i dinamičnim odnosom teksta i slike. Jednostavne, ali iznimno karakterne ilustracije prepune su emocija te pričaju životnu priču ispunjenu humorom ukazujući pritom na ključne životne vrijednosti (ljubav, dostojanstvo) i njihov izostanak (predrasude, nerazumijevanje, sram) te probleme suvremenog društva kao što su niske mirovine, udomljavanje životinja, recikliranje i ekologija.

Autorica ilustracija, Maja Biondić, odlično je utjelovila karaktere glavnih protagonista – kako ljudskih tako i životinjskih. Dominantne crno-bijele ilustracije prate povremeni akcenti boje, od kojih dominira narančasta, posebice u izgradnji odnosa i povezanosti vlasnice i psa. Ilustratorica Maja Biondić nije upala u zamku doslovne interpretacije teksta, već koristi zanimljive kadrove i rakurse prilikom prikaza pojedinih situacija (prebiranje po kontejnerima) te originalan pristup u ilustriranju ključnih razgovora (kada starica prepričava kako je našla psa u kartonskoj kutiji). Uz pročišćene likovne elemente, te ograničenu paletu boja u funkciji povremenog akcentuiranja detalja, ilustratorica je odlično utjelovila priču i glavne aktere – simpatičnu staricu, neodoljivog psa te nadmenog i sumnjičavog susjeda, dok je iskaz ključnih emocija ljubavi i dostojanstva ostvarila kroz portrete pojedinih osobnosti u ključnim dijelovima priče, uz dojmljivu ekspresiju lica ljudskih i životinjskih likova.

Najveća vrijednost ove slikovnice jest prirodni suživot slike i teksta koji na krajnje nepretenciozan način, pročišćenim i briljantnim stilom ilustracije Maje Biondić, toplo i ljudski akcentuira najvažnije poruke i vrijednosti tj. ukazuje na sve ono što je bitno.

b) NAGRADA „GRIGOR VITEZ“ ZA ILUSTRACIJU ZA STARIJU DOB DJECE U 2023.

Stručno povjerenstvo jednoglasno je odlučilo da se Nagrada za ilustraciju za stariju dob djece u 2023. godini dodjeli **Ani Salopek** za ilustracije u slikovnici *Čuvarica stabla* (Knjiga u centru, Zagreb)

Ana Salopek svoju intimnu i duboko proživljenu priču *priča* jezikom slike, bojama i kompozicijom, jednako kao što to pisac radi riječima i rečenicama. Njena čuvarica stabla koju

pratimo kroz stranice ove slikovnice bez teksta, postaje junakinja čije doživljaje *čitamo* jednostavnim jezikom kompozicija, ritma oblika i kontrasta u odnosima boja.

Iz buke, grubosti i težine grada, opasnosti i otuđenosti društva, nježno i poetski izrastaju tanke organske linije prirode, koje se razvijaju u nježne grane stabla. Kao sjećanja, kao impresije, iz kojih na koncu pupaju listovi i oblici u bojama koje polako, rastući, govore o razvoju i unutarnjem sazrijevanju glavnog lika, a mi kao slušatelji, čitatelji ili gledatelji ovoga vizualnog dnevnika postajemo svjedoci jednog pripovjedačkog dara Ilustratorice koja svoju priču "govori" putem ilustracije. Pri tome je *nama*, kao *čitateljima*, ostavljen veliki prostor da priču doživimo, nadogradimo ili interpretiramo s onima kojima možemo dijeliti radost čitanja i doživljavanja ovakvih djela.

Anin likovni jezik je neposredan, impresionistički, simboličan u motivima i kontrastima, ali opet nenametljiv i nježan u sugestijama, emocionalan i profinjen u tretmanu linija i detalja kojima sugeriraju tankoćutnost, gotovo mističnu emociju, koju s lakoćom niže u male slikovne kompozicije kojima sugerira protok vremena.

Ova knjiga Anu Salopek predstavlja kao vrsnu pripovjedačicu koja svojim majstorstvom u slici umije pričati u tišini, slikama koje vrlo glasno govore o unutarnjim stanjima i mislima, stvarajući vrlo jasnu dramaturšku nit.

Možemo sa sigurnošću reći da je ovo jedno jedinstveno djelo koje potiče promišljanje i doživljavanje, ali i ono ponekad zaboravljeno - pričanje i pripovijedanje. Osluškivanje i promatranje nevidljivih mijena prirode upozoravajući da se na koncu ne bismo izgubili u grubosti svakodnevnoga svijeta.

POHVALE NAGRADE "GRIGOR VITEZ" ZA 2023. GODINU DODJELJUJU SE:

- **Julijani Matanović za upečatljiv roman složene narativne strukture te fikcionalizaciju znanstvenog diskursa u dječjoj književnosti u romanu *Sve bratove adrese* (Umjetnička organizacija Lađa od vode, Zagreb)**

U romanu *Sve bratove adrese*, Julijana Matanović zahvatila je nekoliko važnih i teških tema, prikazala komplicirane međuljudske odnose, kombinirajući pritom različite forme i stilove te pripovjedne razine, a zadržavajući jedinstvenu cjelinu vješto ispričane priče. Većina teksta ispisana je u formi dnevnčkih zapisa jedanaestogodišnjeg Krasnodara, a između poglavlja umetnuta je prijepiska koju elektroničkom poštom izmjenjuju Krasnodar i teta Natalija, spisateljica, koja mu pomaže u namjeri da svoje zapise pretoči u roman. Time je autorica ovaj kratki roman obogatila još jednim zanimljivim metafizičkim slojem – praktičnim uputama i

smjernicama za pisanje romana, a pisanje romana postaje, osim postupka, i tema tog istog romana. Osim toga, teta Natalija interpretativno raščlanjuje tekst ističući naratološke odlike Krasnodarovih zapisa dajući na taj način primjer pristupa analizi književnoga teksta unutar fikcije.

Savjeti koje spisateljica daje mladom/budućem piscu jednostavne su, primjerima potkrijepljene i uzrastu čitatelja prilagođene upute o korištenju, ali i prepoznavanju kvalitetnih jezičnih postupaka. Na taj način neposredno odgaja mlade čitatelje za kvalitetno i dubinsko čitanje.

Nemoguće je ovo djelo tematski jednoznačno odrediti jer se isprepliću brojni rukavci životnih preokupacija karakterističnih za jedanaestogodišnjake, a sve zajedno tvori uvjerljivu i životnu priču obogaćenu ozračjem topline i razumijevanja, nenametljivo odgajajući mlade čitatelje i nudeći im usput korisne savjete. Prava je šteta da ovako slojevit i bogat tekst ne prati ista razina kvalitete tiska i vizualnog oblikovanja jer možda ostaje neprimijećen ili podcijenjen kao zaokruženo djelo, iako je neosporno u pitanju roman koji zaslužuje svaku pohvalu.

- **Margareti Vidmar i Darku Matiću za iznimno maštovit prvijenac osebujna stila koji ukazuje na nezamjenjivu ulogu umjetnosti i imaginacije u našim životima u romanu *Narančasti otok* (Profil knjiga, Zagreb).**

Autorski dvojac osmislio je izuzetno uzbudljivu i maštovitu priču koja bi se mogla istodobno okarakterizirati i kao pustolovni, i roman potrage i roman o odrastanju. Pritom se napetost ne realizira kroz suprotstavljene skupine (najčešće očekujemo napetost u odnosu između djece i odraslih ili između dvije dječje skupine različitih motiva i interesa) nego mnogo suptilnije, u opreci između različitih pogleda na život, umjetnost i kreativnost općenito.

Problem odrastanja ima u ovom romanu posebnu ulogu. Neizbježna je asocijacija na Petra Pana jer djeca žive u izoliranoj zajednici bez prisustva odraslih, a značenja njihovih čudnovatih rituala postupno će se otkrivati. Taj koncept vječnog djetinjstva provedenog uz sviranje i pjevanje zvuči poput savršene utopije, ali se vrlo lako može pretvoriti u prokletstvo, ili se pokaže da je iz njega nastala. Glavni protagonisti označavaju elemente pobune u lažno idiličnom svijetu, a umjetnička sloboda tako postaje i cilj i način, suprotstavljajući se ne samo

profanoj stvarnosti, nego i nametnutim pravilima unutar umjetničke zajednice. Temu odrastanja gotovo uvijek slijedi, usko povezana, tema sazrijevanja. U ovom romanu imamo neuobičajen otklon od očekivane paralele. S jedne strane imamo djecu koja ne odrastaju, a proces sazrijevanja zapravo prolaze odrasli. Oni su dotad pokazivali sve znakove nezrelog i sebičnog ponašanja, ali okolnosti ih natjeraju da se upute u pustolovinu potrage s čime za njih počinje proces dubinske transformacije. Ne postižu ciljeve koji su si unaprijed zadali, ali će ih potraga trajno promijeniti.

U prikazu kompletnog svijeta neophodna je i duhovna komponenta; u ovom romanu ona se stapa s umjetničkim i magijskim silama, razotkrivajući istinsku prirodu stvari. Među mnoštvom važnih poruka, najdojmljivije su svakako one koje ukazuju na značenje umjetnosti. Čitateljima su prezentirane suptilno, vješto upletene u napetu priču koja se čita s velikim uzbuđenjem. Impresivan je to poduhvat za jedan prvijenac, što svakako zaslužuje pohvalu.

- **Ljiljani Vidović za kompletno ostvarenje u zbirci poezije *Izvrnuto naglavačke zbrda-zdola naopačke* (HDKM, Zagreb).**

Zbirka pjesama *Izvrnuto naglavačke zbrda-zdola naopačke* u prošlogodišnjoj poetskoj produkciji ističe se svojim vedrim i zaigranim stihovima koji naizgled obične situacije i motive pretvaraju u bezvremenske pjesničke slike. Autorica se vješto igra riječima, jednostavnim izrazima o svakodnevnim motivima djetinjstva. Stihovi odišu velikom čistoćom i spontanošću te čitatelja pozivaju da doživi napisano svim osjetilima. Radost djetinjstva, humor i igra proviruju iz pjesničkih slika i rima, u potpunosti neopterećenih poukama. Jezične igre otvaraju nove odnose između poznatih predmeta, a izraz odvažan i inovativan pruža sasvim neočekivano iskustvo. Zanimljivo je kako autorica kroz stihove provlači i motive kraja u kojem živi i radi, spominjući npr. haljine mečenčanskog kroja te time unosi autentičnost u stihove i stvaralaštvo. (Mečenčani je naselje u Sisačko-moslavačka županiji u kojoj Ljiljana Vidović radi u osnovnoj školi.)

Ova zbirka pjesama je ujedno i primjer književnog djela u kojem doista mogu uživati različite generacije čitatelja. Odrasli će se vratiti u djetinjstvo i probuditi sjećanja, djecu i mlade pjesnički motivi asociirat će na osobe, pojave i stvari iz svoje okoline, dok će u komunikaciji s djecom rane dobi, pjesme, rima i ritam poslužiti kao sredstvo za razvoj govora.

Autorici Ljiljani Vidović, ovo je prva objavljena zbirka pjesama za djecu, nadamo se ne i posljednja.

- **Ilustratoru Manuelu Šumbercu i dizajneru Antunu Juraju Gracinu za grafičko oblikovanje slikovnice *Jura i klupko laži* (Profil knjiga, Zagreb)**

Pohvala za grafičko oblikovanje slikovnice *Jura i klupko laži* dizajneru Antunu Juraju Gracinu i ilustratoru Manuelu Šumbercu za skladno oblikovano djelo u kojemu razigrana ilustracija, zanimljiv tekst i dizajn cjelokupne knjige usklađeno tvore jedinstveno djelo složene kompozicije koja neprimjetno i uravnoteženo balansira između boje, oblika i forme teksta. Ova knjiga je djelo u kojem mogu jednako uživati djeca kao i oni odrasli. Razigrani, kao i oni zahtjevnijeg oka, sa sigurnošću se mogu iznova i iznova vraćati njenim stranicama.

Odluke o Nagradama „Grigor Vitez“ donijelo je Stručno povjerenstvo u sastavu:

izv.prof.dr.sc. **Sanja Lovrić Kralj**, predsjednica Povjerenstva, predsjednica Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti, sveučilišna profesorica na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu
Sonja Švec Španjol, dopredsjednica Povjerenstva, povjesničarka umjetnosti i muzeologinja, nezavisna kustosica

Zdenko Bašić, ilustrator, dobitnik Nagrade „Grigor Vitez“

Ida Gašpar, knjižničarka, predsjednica Komisije za knjižnične usluge za djecu i mladež Hrvatskog knjižničarskog društva;

Nada Mihaljević, književnica i dobitnica Nagrade “Grigor Vitez“

U Zagrebu, 13. lipnja 2024.